

Sygn. akt I ACa 665/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Tomasz Ślęzak
Sędziowie :	SA Roman Sugier (spr.) SA Joanna Kurpierz
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa G. W.

przeciwko D. B.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 6 maja 2016 r., sygn. akt I C 86/15

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda 10 800 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Kurpierz	SSA Tomasz Ślęzak	SSA Roman Sugier
---------------------	-------------------	------------------

Sygn. akt I ACa 665/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 maja 2016r. Sąd Okręgowy w C. uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda G. W. umowę darowizny udziału w wysokości 1/3 części nieruchomości położonej w C. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w C.

proceedzi księgę wieczystą KW (...), zawartą w dniu 19 lutego 2010r. w C. przed notariuszem K. J., REP (...) Nr. (...), przez pozwanego D. B. i Z. B., w celu ochrony wierzytelności powoda z tytułu umów pożyczek zawartych ze Z. B., stwierdzonych tytułami wykonawczymi: wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w C. z dnia 23.10.2009r. w sprawie I C 1115/09, którym zasądzono od Z. B. na rzecz powoda kwotę 50.000 zł z umownymi odsetkami w wysokości 2,5% w stosunku miesięcznym od dnia 22.12.2008r do dnia 19.02.2010r. oraz kosztami procesu w kwocie 3042 zł, nakazem zapłaty Sądu Rejonowego K. w K. z dnia 11.10.2011r., w sprawie I Nc 466/11, którym zasądzono od Z. B. na rzecz powoda kwotę 30.000 zł z umownymi odsetkami w wysokości 4-krotności stopy odsetek kredytu lombardowego w NBP w skali roku od dnia 22.12.2008r. do dnia 19.02.2010r., wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego K. w K. z dnia 1.12.2011r. w sprawie I C 806/11, którym zasądzono od Z. B. na rzecz powoda kwotę 30.000 zł z umownymi odsetkami w wysokości 4 – krotności stopy odsetek kredytu lombardowego w NBP w skali roku od dnia 22.12.2008r. do dnia 19.02.2010r., nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w C. z dnia 4.08.2009r., w sprawie NC 1059/09, którym zasądzono od Z. B. na rzecz powoda kwotę 50.000 zł z umownymi odsetkami w wysokości 2,5% w stosunku miesięcznym od dnia 6.01.2009r. do dnia 19.02.2010r. oraz kosztami procesu w kwocie 3.042 zł, wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego K. w K. z dnia 11.01.2012r., w sprawie I C 1122/11, którym zasądzono od Z. B. na rzecz powoda kwotę 30.000 zł z umownymi odsetkami w wysokości 4 – krotności stopy odsetek kredytu lombardowego w NBP w skali roku od dnia 14.01.2009r. do dnia 19.02.2010r.

Ponadto Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 21.450 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok Sądu pierwszej instancji oparty został na ustaleniach faktycznych, które w istocie nie są kwestionowane przez skarżącego, w związku z tym niecelowe jest ich ponowne przytaczanie w motywach wyroku Sądu odwoławczego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach ustalenia te uznaje za trafne i traktuje jako swoje własne.

Oceniając zasadność powództwa pod względem prawnym Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że wszystkie wierzytelności, których ochrony domaga się powód były wymagalne przed zawarciem umowy darowizny objętej skargą pauliańską. Sąd omówił przesłanki uwzględnienia tego rodzaju skargi wynikające z przepisu art. 527 § 1, 2 i 3 kc i uznał, że zachodzą one w niniejszej sprawie. Podkreślił, że zgodnie z art. 528 kc w przypadku uzyskania przez osobę trzecią korzyści majątkowej od dłużnika bezpłatnie wierzyciel może żądać uznania w stosunku do niego danej czynności prawnej za bezskuteczną nawet jeśli osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Zdaniem Sądu nie ulega wątpliwości, że wyzbywając się na rzecz pozwanego 1/3 udziału w nieruchomości stanowiącej jej jedyny jej majątek, Z. B. działała z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę, że kolejne 1/3 udziałów we własności nieruchomości darowała drugiemu synowi K. B..

O niewypłacalności dłużniczki powoda świadczy dotychczasowa bezskuteczność egzekucji. Ponadto wyzbycie się udziałów we własności nieruchomości przez dłużniczkę powoda utrudnia możliwość zaspokojenia roszczenia, chociaż niewypłacalność Z. B. nie jest całkowita.

Sąd zwrócił uwagę na to, że mimo iż wartość nieruchomości dłużniczki powoda wynosi około 1.200.000 złotych to hipoteki przymusowe innych wierzycieli obciążające to nieruchomości wynoszą 740.000 złotych, a hipoteczne zabezpieczenia powoda 213.000 złotych. Udział pozostający we własności dłużniczki mógłby więc nie wystarczyć do zaspokojenia wierzytelności powoda, a co za tym idzie kwestionowana umowa darowizny prowadzi do pokrzywdzenia powoda.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez pozwanego w całości.

Skarżący zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, brak wszechstronnego rozważenia zebranych dowodów oraz naruszenie przepisów art. 527 i następne kc poprzez nieprawidłowe i dowolne przyjęcie, że pozwany wiedział, że czynność dokonywana jest z pokrzywdzeniem wierzyciela oraz, że istniały przesłanki do uznania ją za bezskuteczną w stosunku do powoda.

Skarżący zarzucił też naruszenie przepisów art. 227 kc poprzez nieprzesłuchanie wskazanych świadków oraz art. 117 kpc poprzez odmówienie ustanowienia pełnomocnika z urzędu mimo, że charakter sprawy uzasadniał potrzebę jego udziału, a pozwanego nie stać było na korzystanie z usług pełnomocnika z wyboru.

W apelacji zarzucono także naruszenie przepisu art. 102 kpc poprzez jego niezastosowanie mimo, że pozwany nie wiedział o długach rodziców, gdyż wiadomości na ten temat nie były mu przez nich przekazywane.

Powołując się na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, a z ostrożności procesowej o zmianę wyroku w zakresie kosztów w oparciu o przepis art. 102 kpc.

Skarżący wniósł też o przesłuchanie świadków K. B. i Z. B. na okoliczność braku podstaw do uwzględnienia powództwa.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest zasadna.

Mimo, że w apelacji podniesiono werbalnie zarzut sprzeczności ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego skarżący nie wskazał jakie ustalenia sądu są nieprawidłowe i pozostają w sprzeczności z materiałem dowodowym zawartym w aktach sprawy.

Nie sposób uznać, że sprzeczność ta miałaby polegać na ustaleniu, iż pozwany wiedział o działaniu jego matki, jako darczyńcy, w celu pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela. Sąd Okręgowy ustaleń takich nie poczynił. W części uzasadnienia dotyczącej oceny prawnej powództwa Sąd pierwszej instancji stwierdził jedynie, że zgodnie z art. 528 kc w przypadku, gdy osoba trzecia (w tym przypadku pozwany) otrzymała korzyść bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała, a nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Pozwany podniósł, też zarzut naruszenia przepisu art. 527 kc przez błędne uznanie, że zachodzą przewidziane w tym przepisie przesłanki uznania umowy darowizny za bezskuteczną w stosunku do powoda.

Apelacja nie zawiera jednak żadnej argumentacji podważającej ustalenia i wywody Sądu Okręgowego zmierzającej do wykazania, że jest przeciwnie.

Skarżący nie kwestionuje, że dotychczasowe postępowanie egzekucyjne powoda w stosunku do jego matki było bezskuteczne, a co za tym idzie, że wyzbycie się części majątku krzywdzi powoda jako wierzyciela, uniemożliwia lub co najmniej utrudnia mu dochodzenie wierzytelności.

Okoliczność, że przysporzenie nastąpiło bezpłatnie na rzecz osoby bliskiej skutkuje domniemaniem, że pozwany wiedział o pokrzywdzeniu powoda (art. 528 kc), a rozporządzenie części majątku na rzecz osoby bliskiej, że dłużnik działał w celu pokrzywdzenia wierzyciela (art. 527 § 3 kc).

Żadne z tych domniemań nie zostało przez pozwanego obalone.

Za chybiony należy uznać zarzut, że Sąd Okręgowy nie przesłuchał świadków wskazanych przez skarżącego. Pozwany nie wskazał osób, które mogłyby być w sprawie przesłuchane. Nie jest rzeczą Sądu podejmowanie czynności procesowych zmierzających do bardziej skutecznej obrony interesów majątkowych skarżącego niż to uczynił on sam w ramach odpowiedzi na pozew.

Także odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie jest okolicznością mogącą podważyć trafność zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny jest władny oceniać prawidłowość tego rodzaju incydentalnych orzeczeń jedynie w przypadku, gdy nie podlegają one odrębnemu zaskarżeniu, a mogły mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (art. 380 kpc).

Odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu podlega zaskarżeniu zażaleniem (art. 394 § 1 pkt 2 kpc). Pozwany nie wniósł jednak zażalenia na postanowienie z dnia 8 grudnia 2015r. oddalające wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Nie zasługiwał też na uwzględnienie wniosek pozwanego, zgłoszony w apelacji, o przesłuchanie jego rodziców na okoliczność braku przesłanek do uwzględnienia powództwa.

Wniosek ten należy uznać za spóźniony (art. 381 kpc).

Pozwany wniosek taki mógł zgłosić w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, lecz tego nie uczynił. Spóźniony wniosek dowodowy w istocie ma na celu doprowadzenie do zwłoki w postępowaniu.

Wbrew temu co podniesiono w apelacji orzeczenie o kosztach nie narusza przepisu art. 102 kpc. Niewielkie dochody pozwanego nie stanowią szczególnie uzasadnionego wypadku przemawiającego za tym, aby to nie pozwany, lecz powód, jako wygrywający proces, poniósł koszty tego postępowania, wynoszące ponad 20.000 złotych.

Ponadto pozwany mimo niewielkich dochodów jest właścicielem 1/3 udziałów w nieruchomości o łącznej o wartości 1.200.000 złotych. Nie jest więc osobą ubogą.

Za odmową obciążania pozwanego kosztami procesu nie przemawia też ewentualny brak wiedzy skarżącego o długach jego rodziców. Po uzyskaniu takiej wiedzy w toku procesu pozwany nie uznał powództwa, lecz w dalszym ciągu je kwestionował, tak w postępowaniu przed Sądem Okręgowym jak i w postępowaniu apelacyjnym.

Dlatego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 § 1 kpc oddalił apelację jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 kpc stosownie do wyniku postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Kurpierz	SSA Tomasz Ślęzak	SSA Roman Sugier
---------------------	-------------------	------------------